

Ljubljana, 7. XII. 1922. — II./49.

Posamezna številka 4 K; mesečna naročnina za SHS 16 K jugoslov. Mesečna naročnina za inozemstvo 24 K jugoslov. Sodrugi! Podpirajte

naš tisk z zbiranjem naročnikov in z zbirkami za tiskovni sklad.

Kdor ne prejema redno lista, naj ga takoj reklamira!

„Delavske Novice“, Ljubljana, Turjaški trg 2.

Delovnemu ljudstvu Ljubljane! Vsem delavcem in nameščencem! Zmaga razredno zavednega komunalnega programa!

Zveza Delovnega Ljudstva 3952 glasov in 35 odbornikov, zajednica 2916 in 8 mandatov, demokrati 1822 glasov in 5 mandatov, Bernotovi „socijalisti“ 295 glasov in 1 mandat.

Okoli 4000 volilcev v Ljubljani je manifestiralo za komunalni program »Zveze delovnega ljudstva«, ki je razredno borben t. j. ki zahteva v občini politiko, ki je revolucionarna v danem momentu ter naperjena proti kapitalističnemu nasilju in izkoriščanju, ki pa je v korist širokih slojev delovnega ljudstva. Na podlagi tega programa je bilo izvoljeno 35 zastopnikov, a na podlagi kapitalističnega programa samo 14 zastopnikov.

Od teh ca 4000 glasov je brez dvoma okoli 3000 proletarskih, iskrenih, ki so pripravljeni tudi nadalje boriti se za izvedbo ne samo z volilno kroglico, temveč potom svojih proletarskih organizacij ter po tovarnah in podjetjih.

Naš komunalni program je dobil samo relativno večino, do absolutne večine manjka samo 540 glasov. Del delovnega ljudstva in malomeščanstva je sledil dezertirjem enotne proletarske fronte: voditeljem narodnih socialistov in Bernotu ter tako glasoval za kapitalistično buržuazni program — Zajednice, demokrati in Bernotovci.

Prepričani smo, da večina teh delavcev in nameščencev spregleduje, da so jih kapitalisti ujeli s svojimi glasovi in obljubami. Nadaljne bridke izkušnje bodo tem delavcem in nameščencem pokazale pravo pot — v enotno fronto proletarijata proti kapitalistični ofenzivi. Prepričani smo, da bi danes

zbrali že močno absolutno večino! Enotna fronta proletarijata osvaja vse širše množice.

Kajti ofenziva kapitala v obliki nasilja, draginje, davkov, znižanja že itak gladnih plač, oduzetja osnovnih pravic kot 8 urnega delavnika ter grozeče brezposelnosti — se bo nadaljevala vse dotlej, dokler se delavno ljudstvo cele Jugoslavije ne strne v enotno fronto ter postavi meje kapitalističnemu nasilju in izkoriščanju.

Delovno ljudstvo Ljubljane! Dne 3. decembra smo storili samo en korak naprej na potu boja za svoje pravice in svoje življenske potrebščine. Zastopniki od Vas izvoljeni se bodo samo takrat lahko tudi uspešno borili za izvedbo komunalnega programa, če jih bo delovno ljudstvo, proletarijat Ljubljane podprl s svojo odločno voljo boriti se potom svojih organizacij.

Že se slišijo med kapitalisti reakcionarni glasovi, da se morajo volitve razveljaviti. Slišijo se glasovi iz reakcionarnih krogov, ki zahtevajo, da se protizakonito odvzamejo mandati nekaterim najodločnejšim borcem za proletarske pravice.

Dasiravno so vsi občinski svetniki izvoljeni na podlagi zakonito objavljenega komunalnega programa, bi ljubljanska buržuazija želela navzlic težkim izkušnjam in obsodbi, ki jo je izreklo ljudstvo nad teptanjem ustave in

zakonov, nad gaženjem osnovnih državljskih pravic, znova izrabiti avtoriteto centralne vlade za ponovna nasilja in gaženje zakonov.

Ni dvoma, da bo delovno ljudstvo odgovorilo na vsako nasilje z novo številnejšo manifestacijo širokih ljudskih množic za osnovne državljanske pravice in svobodo, za pravico na življenje in kruh.

Zato pozivamo proletarijat:

Ustvarjajte enotno fronto proletarijata po tovarnah, podjetjih ter strokovnih organizacijah v boju za pravico združevanja in stavke, v borbi za vsakdanji kruh, v borbi zoper rastočo draginjo.

Če boste ustvarili enotno fronto proletarijata v tovarnah, delavnicah in podjetjih ter proletarskih organizacijah, potem bodo tudi proletarski zastopniki v občini uspešno lahko branili vaše interese. Zato Vam kličemo:

V enotno fronto! Vsi v proletarske organizacije!

Delavski volilni odbor.

Ljubljanskemu delovnemu ljudstvu!

Volja širokih množic delavne Ljubljane je dne 3. decembra priborila veličastno zmago »Zvezi Delovnega Ljudstva«. Okoli 4000 zavednih volilcev je odobrilo komunalni program in enotno fronto delovnega ljudstva. Na zaupanje volilcev bomo izvoljeni odborniki »Zveze Delovnega Ljudstva« odgovorili s tem, da se bomo zvesto držali dane besede in z vso vnemo izvajali določeni komunalni program. Pri tem delu za koristi delovnega sloja se bomo vedno oslanjali na aktivno podporo in sodelovanje širokih množic delovnega ljudstva, ki edino more z močnim enotnim nastopom po svojih organizacijah zagotoviti uspešno delo izvoljenih zastopnikov.

Zoper vsak poskus ponovnega nasilja nad izvoljenim občinskim svetom ali nad njegovimi posameznimi člani bomo apelirali na vas, da vsak tak poskus zavrnete in tako

odločno kot 3. decembra in v še večjem številu manifestirate svojo neomajno voljo, da mora na ljubljanskem magistratu vladati za vse čase delovno ljudstvo, ne pa katerakoli kapitalistična klika.

Naprej za izvedbo komunalnega programa »Z. D. L.«!

Naprej v boj proti nasilju in kapitalističnemu izkoriščanju!

Živela enotna fronta delovnega ljudstva!

V Ljubljani, 5. decembra 1922.

Zveza Delovnega Ljudstva.

Govor sodruge Klemenčiča na manifestacijskem shodu v „Unionu“.

Sodrugi, sodružice, — občani!

Nelahka dolžnost mi je razložiti stališče razredno zavednega revolucionarnega proletarijata v času, ko peščica kapitalističnih mogotcev »protiustavno« s pomočjo zakona o zaščiti države duši najosnovnejše pravice in svobode ne samo proletarskega razreda, temveč skuša nasilno odvzeti širokim slojem ljudstva vsako pravico samoodločbe in samouprave v občini, pokrajini in celi državi.

To pa vse zato, ker želi ta peščica kapitalistov, radikalno-liberalno-demokratska klika, v svojem brezmejnem pohlepu po čimvečjem profitu s pomočjo

draginje, valutne in izvozničarske špekulacije, lakotnih mezd in rastočih posrednih davkov

zvaliti ogromno breme stroškov svetovne petletne vojne in štiriletno povojne krize, ki znašajo več sto mil. kron na rame del. ljudstva, na izmučene, izkrvavele in osirotele, gole in bose množice delavcev, revnih kmetov, nameščencev in uradnikov.

Na ta način se spreminja bojna fronta topov in pušk na mejah, kjer so isti milijoni gnili pet let po jarkih in umirali na bojnih poljanah, v večtisoč kilometrsko notranjo lakotno fronto po obči-

Razvoj svetovnega kapitalizma v zadnjih 30. letih.

(Dalje.) To nezavednost in izdajstvo omogočuje imperijalizmu skriti svoje roparske namene za lažno krinko demokracije. Zasedba kolonij, ogromno oboroževanje, visoke zaščitne carine, visoko obdačenje širokih mas (posebno v obliki neposrednih davkov (trošarina, užitnina itd.) ter potom drž. monopolov (tobak, vžigalice, sol itd.) ne more izvesti kapitalizem dolgo brez pomoči nezavednih delov malomeščanstva in delov proletarijata. Monopolistični kapitalizem rabi doma »red in mir«. S pomočjo nezavednih delov delovnega ljudstva, s pomočjo malih daril, brezpomembnih reformov, potom demokratičnih laži-pravic si zasigura kapitalizem pomoč množic, katere izkorišča bolj nego kedaj. Poprej in jih pošilja, ne da bi se mu zoperstavljalo, na bojna polja. Imperijalistična »demokracija« je najbolj prefrigana oblika obvladovanja množic, ki delovno ljudstvo zasužnjuje pod krinko svobode in izrablja »ljudsko voljo proti ljudstvu. Monopolistični kapital, skrit za krinko »demokracije«, obvladuje cel

državni ustroj. Skoro neopaženo se polasti vseh naprav meščanske države. Meščanske države uporabljajo kot orodje za dosego svojih ciljev, v notranjosti proti izkoriščanim množicam proletarijata, na zunaj proti drugim imperijalističnim državam in proti ljudstvu kolonialnih držav. Parlament, birokracija, diklomacija, časopisje, šola, cerkev, leposlovje in znanost se spreminjajo v slepa orodja kapitalizma. Stare liberalne zahteve po svobodni trgovini je uničil. Vse dele države in družbe je prepojil kapital z duhom nasilja. Cvet mladine delavnega ljudstva zbira v ogromne mornarice in armade, s katerimi osvaja svet in zasužnjuje imperijalistične tekmece. Posledica teh zmešnjav je prejel ali slej morala biti — svetovna vojska. Začel je odprt, krvav boj za razdelitev kolonij in polukolonij, boj za ležišča surovin. Imperijalistične skupine so hotele z mečem rešiti vse težave, v katere je zabredel svetovni kapitalizem.

Posledica imperijalističnega kapitalizma: svetovna vojska.

V svetovni vojski so bila uničena produkcijska sredstva (tovarne, rudni-

ki, stroji itd.) v velikem obsegu. Škoda znaša čez 100 milijard dolarjev. Najkrepkejši, najboljši del delovnega ljudstva je bil žrtvovan na vseh bojiščih za interese denarnih mogotcev. Svetovna vojska je začel največje gospodarske krize, ki jo pomni svet. Po vseh deželah je bilo poostreno izkoriščanje delovnega ljudstva. Socijaldemokrati so se (z malimi izjemami) v interesu domovine (namreč domovine kapitalistov in verižnikov), postavili na stran izkoriščevalcev ter sabotirali vsak poskus delovnega ljudstva, ki se je hotelo upreti temu izkoriščanju. Vojska, ki je uničila toliko gospodarskih dobrin, je postala vrelec neizmernih bogatstev za kapitaliste, tovarnarje, predvsem pa za trgovce. Vojni dobičkarji in verižniki so edini in pravi zmagovalci v tej vojski. Vojska je prisilila kapitaliste, da so v posameznih državah svoje obrate deloma usmerili in ublažili deloma gospodarsko anarhijo, ki je znak kapitalističnega gospodarstva. V trenutku največje nevarnosti je kapitalizem priznal sam to anarhijo in je začasno dovolil, da se deloma omeji. V deželah srednje Evrope (Nemčija, Avstrija itd.), ki so bile vsled so-

vražne blokade odrezane od vsakega dovoza, se je pokazalo jasno nesorazmerje med industr. in poljedelsko produkcijo. V vseh vojskujočih se deželah je nastopilo pomanjkanje živil; lastna produkcija živil v teh deželah ni v stanju nasiti velikanskih armad in civilnega prebivalstva. V posameznih krajih se pričinja zopet primitivna menjalna trgovina (krompir za obleko, moka za čevlje, itd.). Kmetje obogatujejo na račun mest. Na kmetih bogate posebno veleposestniki in trdni kmetje, dočim pa mali kmet in kmečki proletarijat gladuje in propada ravno tako kakor industrijski delavec, mali obrtnik in nameščenec v mestih. V deželah, kjer se lakota posebno razširja, vzame država v svoje roke razdelitev živeža. Toda to se ji posreči le v malem obsegu. Čim večje je pomanjkanje živil, tembolj skrivajo kmetjski bogataši svoje pridelke in jih »pod roko« prodajajo za gorostasne cene. Državni predpisi o prideljevanju živil za bogatine ne veljajo. Oni kupujejo v verižniški trgovini vse kar hočejo, dočim revne množine delovnega ljudstva stradajo in živijo v nepopisni bedi in siromaštvu.

nah, pokrajinah, v tovarnah in mestih ter po deželi — vse samo zato,

da verižniška pohlepna mlada buržuazija napolni svoje blaginje. Namesto obljubljenih svobode, mira in kruha ter demokracije, so izmučeni milijoni delovnega ljudstva za svoje napore in delo 10 let ogromne krize dobili

brezpravnost, vojne kredite, gladne plače, zaduhle beznice.

Toda ravno ta dejstva pričajo, da je stališče razredno zavednega proletarijata edino pravilno, stališče, ki trdi od nekdaj, da je ves svet razdeljen na dva tabora — na tabor kapitalistov, ki izžemajo in izkoriščajo, ter na tabor delavnega ljudstva, ki je potlačeno, izkoriščano. Med temi tabori mora vladati odkrit ali prikrit boj, ker je pohlep kapitalistov brezmejen, ker kapital tembolj tlači in izkorišča, čim manj odpora pokaže delovno ljudstvo. Slično

kakor je bil pred 2000 leti svet razdeljen v vlasteline in sužnje, ali pred 500 leti v cerkvene in posvetne grajšake in tlačane, ki so se neprestano borili med sabo,

kakor so sužnji in tlačani potom boja dosegli svoje človeške pravice, tako se bo delovno ljudstvo samo potom organiziranega razrednega boja osvobodilo od modernega meznega suženjstva.

In kakor se mučeniki prvotnega krščanstva niso plašili smrti, niti divjih zverij, niti smrti na grmadi, niti največjih mučenj v svoji opravičeni borbi za duhovno in materijelno osvobodjenje suženjstva, tako mora razredno-zavedni proletarijat, kot avantgarda borcev za pravo politično in ekonomsko svobodo in za nov socialistični družabni red človeštva, vztrajati v svojem boju proti polit. in gospod. nasilju in izkoriščanju.

Kakor nobeni zakoni rimskih cesarjev, nobena zverinstva cesarskih oprod niso preprečila osvoboditve sužnjev in tlačanov, tako nobeni zakoni o zaščiti države trajno ne morejo preprečiti boja delovnega ljudstva za svoje svobode in življenjske potrebe.

Kapitalističnega terorja bo tisti dan konec, ko bodo milijoni delovnega ljudstva ne samo v ljubljanski občini, ne samo v Sloveniji, Jugoslaviji, temveč na celem svetu zavedno stvorili močno enotno fronto ter vzeli svojo usodo v svoje lastne roke.

Živimo torej v času, ko se delovno ljudstvo bori za protistavno odvzete najosnovnejše državljanske pravice, samoodločbo in samoupravo v občini, pokrajini, državi, a proletarski razred za svoje pravice do življenja, pravico združevanja in štrajka.

Kajti proletarijat razven svojega števila in organizacije ter pravice ustavitve dela nima kot gospodarsko brezpraven razred nobenega drugega orožja, da se bori proti prevelikemu izkoriščanju od oduhrov in velekapitalistov. Če se mu odvzame pravica združevanja in pravica štrajka, potem je proletarijat obsojen na brezmejno izkoriščanje, na materijalni in moralni propad. Na ta način se iz modernega proletarca ustvarja — suženj tlačan.

Pomanjkanje surovin v Srednji in Vzhodni Evropi za časa vojne je bilo vzrok, da so se izkoriščala vsa ležišča (rudniki) na roparski način, železnice so bile v vednem obratu in prog se ni popravljalo, tovarne so delale noč in dan, stroji so se izrabljali nad mero. Najhujše je pa izkoriščanje žive delavne sile. Žene, starci, otroci morajo opravljati najtežja dela po 12 do 16 ur na dan in to pri hrani, ki od daleč ne zadostuje, da bi utešila vsaj za silo glad. Vse pridobitve delavskega razreda, ki si jih je ta priboril v dolgih bojih, vsa določila glede delovnega časa, vse določbe v varstvo delavcev ne veljajo. In strokovne organizacije pod vodstvom socialpatriotov se ne ganejo, ker domovina (kapitalistov in verižnikov) je v nevarnosti. V vseh vojskujočih se državah in v nekaterih nevtralnih državah se podobno »gospodari« s stroji in z delavskim zdravjem. Med tem pa je nekaj nevtralnih držav, predvsem Amerika, pomnožilo in povečalo svoje obrate v velikanski meri.

(Dalje prihodnjic).

Proti takemu srednjeveškemu nasilju se mora skupno z delavcem boriti vsak pošten človek, ki ne živi v idejah srednjeveške teme.

Kakor po celem svetu in celi naši zemlji Jugoslaviji, tako se vrši boj med Kapitalom in Delom tudi v majhnem sektorju ljubljanske občine:

Liberalno-demokratska klika, zastopnica Velekapitala, je 40 let vladala na magistratu, imajoč pred očmi samo interese kapitala — a pitajoč delovno ljudstvo s frazami o narodnosti in naprednosti — to v istih časih, ko se ni sramovala vezati se v deželni zboru z nemškimi fevdalci — proti demokraciji zahtevam delavsko-kmečkega slovenskega ljudstva — ter se tudi danes ne sramuje imenovati antinacionalne tiste zastopnike proletarijata, ki so v delu pokazali svojo pravo ljubezen do naroda v borbi proti avstro-nemškemu imperijalizmu — v času, ko je ta »narodna« jara gospoda moralno in materijelno podpirala razbojniško avstro-nemško imperijalistično politiko.

To kliko je že pred 2. leti ljubljansko delovno ljudstvo obsodilo. Dobila je komaj eno tretino glasov.

Ali jara gospoda se hoče nasilno obdržati. Ona hoče nasilno spreminiti manjšino v večino — nasilno prepričati, da je ena več kot 2.

Oprta na centralistični režim, je ta gospoda jemala eno pozicijo za drugo delovnemu ljudstvu. Potem ko je z »Obznanom« — z »zakonom o zaščiti države« protistavno in protizakonito odvzela proletarskemu razredu pravico do življenja, združevanja in stavke, razpustila politične in strokovne organizacije, razveljavila mandate v parlamentu in občini, je šla še dalje: izposlovala je protizakonito razveljavljanje (medklic: celo v nasprotju z zakonom javne bezbednosti) od ljudstva izvoljene zastopnike delavsko-kmečke republikanske skupine, izposlovala je razveljavljanje že objavljenega občinskega volilnega reda, ki daje tudi ženskam volilno pravico (škandal!), razpustila občinski svet, razpustila upravni svet mestne hranilnice (bankokratii). Oktobrala je nov reakcionarni občinski volilni red. Izdala je delavske institucije (n. pr. delavsko zbornico) v roke od vlade imenovanim »zastopnikom«; izročila bolniško blaginjo in zavarovalnico, kjer se steka na leto 1 milijarda od delavskih plač utrzanega denarja, komisarjem, ki imajo ozke zveze z bankami.

Ta milijarda kron, ki je oblita z delavčevim krvjo in potom, naj posluži špekulacijam bank.

Zaščita delavcev in šurnik je samo še na papirju, toda tudi ta papir počasi ali sistematično uničujejo.

Vsa ta nasilja so znaki nove politične situacije. Ako so se našli še pred 3. leti naivneži, ki so mislili, da lahko delovno ljudstvo s sodelovanjem z buržuazijo brani svoje koristi, danes teh naivnežev ni več. Toda ravno ti naivneži so povzročili s svojim sodelovanjem z buržuazijo, da je Kapital utrdil svoje pozicije ter od delovnega ljudstva jemlje postojanko za postojanko.

Razredno-zavedni proletarijat je od nekdaj, posebno pa v zadnjih treh letih opozarjal široke množice, da se mora delovno ljudstvo postaviti v močno bojno fronto proti grozeči diktaturi buržuazije, boreč se za načela, ne buržuazne, temveč proletarske demokracije.

Če so vladali različni nazori o teh vprašanjih, ki so važna za celo človeštvo, je razumljivo. Ravnotako razumljivo pa je, da se danes, ko gre zato, da delovno ljudstvo brani svoje najosnovnejše življenjske pravice — pravico do življenja in kruha — strne vse, kar je potlačeno in izkoriščano v enotno fronto proletarijata.

In ničesar drugega ni storil ljubljanski proletarijat; razredno-zavedni, socialistični in krščansko-socialni.

Na podlagi razredno-borbenega revolucionarnega v dani situaciji komunalnega programa je sklenil nastopiti v volilni akciji enotno proti Kapitalizmu in njihovim podrepanikom.

Naš komunalni program se razlikuje v treh glavnih točkah od vseh drugih komunalnih programov, ki so čisto buržuazno-demokratski, v številu Bernotovega.

Prva točka je samoodločba in samouprava ljudstva (v občini, pokrajini in državi). To točko nima noben drug program.

Druga točka je odprava posrednih davkov.

Tretja točka je uvedba progresivnega davka na Kapital. (S tem programom so se tudi krščanski socialisti postavili na stališče razrednega boja proti kapitalu. Če je bilo to iskreno, bo pokazala bodočnost.)

Občina postaja važna pozicija delovnega ljudstva v boju zoper ofenzivo kapitala. Ona bo postala močna opora delovnega ljudstva v boju zoper dvigajočo se draginjo.

To pa samo v slučaju, če bo delovno ljudstvo kot en mož pripravljeno ne samo glasovati za program, temveč če bo delovno ljudstvo izven magistrata potom svojih organizacij po tovarnah in strokovnih organizacijah pokazalo

jasno, odločno voljo boriti se za izvedbo programa proti kapitalizmu.

Draginja vedno bolj narašča! Kapitalistična ofenziva je dan na dan hujša! Pred dvema meseci so vsi meščanski listi kričali o zboljšanju valute in padanju cen. Vse to pa je bila goljufija nad ljudstvom. Bankirji so umetno pottom špekulacije na borzah dvignili tekcom dveh mesecev veljavo dinarja — znižali za dva meseca cene masti, moki in obleki — potem te borzne špekulacije »zaradili« milijarde ter pokupili vse velike zaloge žetve — moke, masti in obleke, po nizki ceni.

Prodati pa hočejo te zaloge drago z ogromnimi profiti ter na ta način »zaraditi« nove milijarde. Zato se cene dvigajo že danes, valuta pa je padla kot je bila.

Te ogromne milijarde mora plačati delovno ljudstvo potom posrednih davkov.

Projekt proračuna predvideva 20 milijard kron, ki jih plača ljudstvo, samo 3 in pol milijarde plača kapital.

Upajmo sodrugi — sodružice, da bo ljudstvo ne samo v ljubljanski občini, temveč sploh v Sloveniji, Jugoslaviji in po celem svetu vsled težkih izkušenj prišlo do zavednosti. Če se to zgodi, upajmo, da ni daleč za gorami čas, ko se bo delovno ljudstvo celega sveta združilo v enotno fronto ter ustavilo kapitalistično ofenzivo.

Zato bomo šli v decembru vsi kot en mož na volišče z gesli:

**Doli beli teror in korupcija!
Živela samoodločba ljudstva!
Živel razredni boj proti kapitalizmu!
Živela enotna fronta proletarijata!**

Izvoljeni obč. odborniki v Ljubljani.

1. »ZVEZE DELOVN. LJUDSTVA«:

1. Dr. Ludovik Perič, odvetnik.
2. Ivan Makuc, žel. uslužbenec.
3. France Kremžar, urednik.
4. dr. Ivan Stanovnik, odvet. kand.
5. Josip Pirc, računski svetnik.
6. Lovro Klemenčič, visokošolec.
7. Ivan Kralj, uradnik.
8. dr. Valentin Rožič, profesor.
9. Franc Orehek, zasebni uradnik in posestnik.
10. Peter Leban, železničar.
11. Rado Čelešnik, zasebni uradnik.
12. Josip Rajner, žel. uslužbenec in posestnik.
13. Mihael Moškerc, urednik.
14. dr. Milan Lemež, odvet. kandidat.
15. Ignac Mihevc, uradnik.
16. Ivan Srebot, čevljar.
17. Jurij Moser, izvošček.
18. Franc Čepelnik, žel. strojevodja.
19. Franc Slovše, izvošček.
20. Josip Vidmar, čevljar.
21. Janko Jeglič, šolski ravnatelj in posestnik.
22. Anton Kérhne, uradnik.
23. Ivan Pestotnik, uradnik.
24. Alojzij Zajec, strojni stavec.
25. dr. Anton Breclj, zdravnik.
26. Rajko Osterc, tapetnik.
27. Andrej Arh, uradnik.
28. Srečko Žumer, strojni stavec.
29. Albin Zajec, fin. rač. svetnik.
30. Franc Novak, mizar.
31. Ivan Tokan, uradnik.
32. Anton Kerč, zasebni uradnik.
33. Viktor Adamič, žel. uradnik.
34. Hinko Glavan, delavec.
35. Josip Rozman, uradnik.

2. ZAJEDNIČARJI:

(narodni socialisti in demokratski disidentii)

1. Dr. Vladimir Ravnihar, odvetnik.
2. Ivan Tavčar, uradnik agrarne direkcije.
3. Anton Ferant, vrtnar.
4. Ferdo Podbevšek, železniški kovač.
5. Fran Bonač, tovarnar.
6. Karl Urbančič, poštni nadoficial.
7. dr. Rado Kušej, vseučiliški profesor.
8. Fran Rupnik, strojevodja v p.

3. DEMOKRATI:

1. Dr. Milan Vidmar, vseučiliški profesor.
2. Josip Turk, posestnik.
3. Anton Likozar, nadučitelj.
4. dr. Fran Tomišek, odvetnik.
5. Fran Kavčič, gostilničar in posest.

4. SOCIALNI DEMOKRAT:

1. Jože Ogrin, mizarski pomočnik.

Velikanski manifestacijski shod „Zveze Delovnega Ljudstva“ v „Unionu“.

(Okoli 5000 zborovalcev.)

Ljubljana še nikdar ni videla takega volilnega shoda, kot ga je priredila v soboto na dan pred volitvami v glavni dvorani »Uniona« »Zveza Delovnega Ljudstva«. Velika dvorana in vse galerije so bile dobesedno natlačene polne, da se je komaj dalo dihati. Mnogi so stali ob vhodih. Velikanske množice večinoma delavcev, pa tudi uradništva in malih obrtnikov so dokazale, da se je v Ljubljani res posrečilo postaviti enotno fronto proletarijata. Shod je ob pol 8. uri otvoril sklicatelj tov. Moškerc. V predsedstvo so bili med velikanskim odobravanjem izvoljeni sodrug V. Fabjančič, tov. Terseglav in sodrug Kralj.

Tov. Terseglav je burno pozdravljen imel otvoritveni govor, v katerem je izrazil prepričanje, da bo zmaga »Zveze Delovnega Ljudstva« veličastna. Kot hinavsko je označil ogorčenje nasprotnikov, češ, da se je stvorila nenaravna zveza med krščanskimi socialisti, komunisti in socialnimi demokrati. Dejal je: »Če sodrugi komunisti nimajo druge vere, kakor te, da je treba ljubezni do bližnjega, potem gremo lahko skupaj.« Gremo v boj za zmago socialne pravičnosti, za zmago zatiranih delovnih slojev. (Viharno odobravanje.)

Burno pozdravljen je nastopil kot zastopnik razredno zavednega delavstva prvi referent sodrug Klemenčič, čigar govor prinašamo na drugem mestu. Značilnim mestom njegovih izjav je sledilo velikansko odobravanje, ki priča, da je ljubljanski proletarijat razumel in da je posvetil vse moči za taktiko enotne fronte.

Tov. Kremžar v imenu krščanskih socialistov je razložil načelno stališče svoje skupine napram enotni fronti delovnega ljudstva. Med drugim je dejal še sledeče:

»Mi smo se združili na skupnem gospodarskem in komunalnem programu, četudi smo različnih kulturnih naziranj. Združili smo se v prepričanju, da je treba skrbeti z ljubeznijo v srcu za tiste, ki so pomoči potrebni.

Poleg skupnega komunalnega in gospodarskega programa nas družijo še nekatera politična načela. Kajti to je povdariti: Če se kdo čudi, da stopa delovno ljudstvo v enoten boj, potem je treba povedati, da je temu vzrok krivičen volilni red. Če bi ne imeli enotne fronte pred volitvami, po volitvah bi jo v občinskem svetu gotovo ustanovili. Za nas je mogoča samo ta fronta.

Mi zahtevamo neodvisnost občine, avtonomijo občine, ki jo je sedanji režim teptal in jo še tepta. Mi hočemo uveljaviti načelo samoodločbe ljudstva v občini, da od ljudstva izvoljenega župana ne bo več mogel pregnati kak vladni komisar.

Druga skupna točka našega programa je: Boj proti vsakemu nasilju!

* Op. uredn. Ta ljubezen se mora skazati v dejanju, dočim razredno-zavedni proletarijat obsoja tisto ljubezen do bližnjega, ki jo ima kapitalist na jeziku, da more uspešneje odirati delavce.

Narodni socijalisti niso hoteli pristati na to točko, ki protestira proti krivični »Obznani« in zakonu o zaščiti države, ker so sami v parlamentu zanjo glasovali. Jutri bo pa delovno ljudstvo podpisalo »Obznano« in zakon o zaščiti ljudstva proti vsem sovražnikom delovnega ljudstva. (Burno odobravanje.) Proti zakonu o zaščiti države in vsem nasiljem so obvezane boriti se ne samo pri občinskih volitvah vdeležene skupine, ampak tudi naše celotne politične organizacije. (Velikansko odobravanje.)

Nadaljna skupna točka je samoodločba ljudstva, ki pomeni za Slovence avtonomijo delovnega ljudstva. Potem tudi ženska volilna pravica. Žena, ki toliko trpi pod sedanjim režimom in sedanjim družabnim redom, mora sodelovati pri izgradnji novih boljših razmer.

Končal je tov. Kremžar svoj govor med burnim odobravanjem, ki je dokazalo, da je tudi kršćansko-socijalno delavstvo navdušen pristaš enotne fronte, sledeče:

»Jutri boste protestirali proti krivici in nasilju za socijalno in gospodarsko svobodo delovnega ljudstva«.

Med ogromno manifestacijo za enoten nastop vsega delovnega ljudstva je nastopil sodr. dr. Perič, ki je med drugim izvajal:

»Ravno tisti ljudje, ki so hoteli, da bi šla socijalno-demokratska stranka v bivšem občinskem svetu skupaj z demokrati, imajo danes nesramnost, da zopet izdajstvom poskušajo s svojimi političnimi lumparijami razbiti enotno fronto delovnega ljudstva. Bernotova klika je izdajica delavskih koristih.

Zagotavljam vam, da se enotna fronta delovnega ljudstva, ki smo jo stvorili za jutrišnje volitve, ne sme zrušiti po končanih volitvah, ampak svoje započeto delo moramo nadaljevati. Italija nam kaže, kako potrebno je, da stoji proletarijat v enotni fronti. Poskrbeli bomo, da bo slovensko delovno ljudstvo ohranilo enotno fronto delovnega ljudstva tudi po končanih ljubljanskih občinskih volitvah in enotno nastopilo proti oduševanju vseh vrst. Živela enotna fronta »Zveze delovnega ljudstva«! (Dolgotrajno ploskanje.)

Sodrugi Čepelnik, železničar, je v sarkastičnih besedah orisal naivnost buržoazne zajednice, ki je izdala letak: komunisti ne volijo!, pa misli, da zato razredno zavedni proletarijat ostane doma. Jutri bodo vsi sovražniki proletarijata videli, da njihove fraze ne bodo učinkovale. (Odobravanje. Ironični kliki: Vsaj ni nikjer več komunistov! Vsaj so jih razpustili! Veselost.)

Ga. Zofija Borštnikova, gledališka umetnica, ki se je iz publike prijavila k besedi, je žigosala demokrate in zajedničarje, ki imajo za trpljenje ljudstva samo posmeh.

Predsednik sodrug Fabjančič je v zaključnih besedah opozarjal zbrane volilce »Zveze Delovnega Ljudstva« na razne lopovščine, ki jih uganjajo kapitalisti in njihovi podrepani v volilnem boju. Končal je tako-le:

Današnji mogočni manifestacijski shod dokazuje, da se je v Ljubljani res posrečilo postaviti enotno fronto vsega delovnega ljudstva zoper korupcijo in nasilje, zoper vladu kapitalistov na ljubljanskem magistratu in da pride ogromna večina ljubljanskega prebivalstva, duševnega in ročnega delavstva do svojega izraza. Naši nasprotniki v kapitalističnem taboru demokratov in zajedničarjev trepečejo pred pohodom delovnih množic. Z neštetimi lažmi in velikanskimi vsotami denarja ter trapastimi letaki skušajo volilce zbegati v zadnjem trenutku. (Klici: Se jim ne bo posrečilo!) Jutri jih bomo poučili, da ima v Ljubljani besedo delovno ljudstvo. (Viharno in dolgotrajno odobravanje.)

Ko je tov. Terseglav povedal še nekaj navduševalnih besed, se je ogromna množica med velikanskimi manifestacijami polagoma začela razhajati.

Sodrugi, zbirajte za tiskovni sklad!

Protivnicima taktike jedinstvenog fronta.*

Ofenziva Kapitala i taktika jedinstvenog proletarskog fronta.

Svetski rat svršio se je usled ruske revolucije kompromisno. Antanta nije potpuno pobedila — a centralne evropske države nisu potpuno poražene. Porazena je Nemačka t. j. srušili su se temelji nemačkog imperijalizma, koji je zamišljao ustvariti Centralnu Evropu kao bazu gospodstva nad svetom. Na ruševinama Austro-Ugarske imperije porasle su nacionalne države Čehoslovačka, Jugoslavija, Rumunija koje se smatraju pobednicima. Turska država je opet vaskrsla kao nezavisna. Rusija je izdržala 5 godina Revolucije, blokade i imperijalističnih napadaja te građanskog rata. Plan, da se obnovi privreda na osnovu kolonijalne eksploatacije Rusije i Turske srušio se revolucionarnim otporom tih zemalja, a plan da se obnovi kapitalistička Evropa na račun Nemačke, ruši se na ekonomskoj nemoći Nemačke.

Dok su ti planovi još imali šansa, evropski imperijalisti imali su taktiku: ofanzive protiv Rusije, Turske, Nemačke, defanzive t. j. davanja koncesija, 8 satnog rad. dana i t. d. prema radničkoj klasi svojih zemalja. Čim su ti planovi postali iluzorni, preostalo nije svetskom kapitalu ništa drugo osim da svali breme rata i obnove na izmučena ledja proletarske klase celog sveta.

Odatle počinja sistematska Ofanziva svetskog kapitala na političkom, socijalnom i ekonomskom polju protiv radničke klase.

Klasno svesni proletarijat cele Internacionale na vreme opozorio je na tu ofenzivu i postavio u odbranu svojih interesa u prvi red metodu **Jedinstvenog fronta proletarske klase.**

U raznim zemljama ofanziva Kapitala pojavljala se u razna vremena i sa različitim metodama. Pored te ofanzive Kapitala, koja je već svugde u svetu očita, pojavlja se osobito u zemljama Centralne Europe tajno, prikriveno spremanje Crne Reakcije, čije žarište su ilegalno dobro organizirane banke austro-nemačkih, mađarskih i ruskih emigrantskih carskih-absolutističkih ostataka, koji vrebaju momenat da podignu glave i vaspostave stare absolutističke imperije.

U Jugoslaviji počela je ofanziva Kapitala, čim je bilo jasno da S. H. S. država ne može računati na izdatni deo vojnog plena iz Nemačke. A osobito je buknula kod jugoslovenske buržoazije ofanzivna pripravnost, kad je usled ekonomske krize 1920. godine, bančni i trgovački kapital bio prinudjen, da se usled slabe konjunktura u toj grani, plasira u industrijska preduzeća, u obnovu privrede. Naviknut na velike profite u spekulaciji i izvoznicarstvu, hteo je dobro premišljenom ofanzivom, stvoriti iste uslove i u industriji. Na to on se spremao već 1919. godine, pripremajući zakon o redu i radu.

Već onda, 1919. godine, klasno svesni proletarijat Slovenije pozivao je na jedinstveni proletarski front. Ali taj poziv nije našao dovoljno odjeka u radničkoj klasi Slovenije, koja je onda velikim delom bila još pod uticajem socijalpatrijota i hrišćanskih socijalista.

Medjutim, je uspeo klasno-svesnom proletarijatu u Srbiji, Bosni i Hrvatskoj da pridobi većinu **organizovanog** proletarijata za jedinstveni front na sindikalnom polju, čiji izraz je bilo C. R. S. V., a donekle i na političkom polju u Soc. Rad. Partiji (K) Jugoslavije.

Ali baš u momentu otvorenog istupa Kapitalistične Ofanzive »Obznane«, porušili su socijalpatrijoti u Srbiji i Bosni jedinstveni front, politički i sindikalno, stvaranjem Gl. R. S. i S. P. J., što je već ranije uspeo socijalpatrijotima u Hrvatskoj.

* Ovaj članak napisali smo u srpskom jeziku, da ga mogu razumeti i radnici u Hrvatskoj, Srbiji i Bosni, gde se pojavlja jaka struja protivnika taktike jedinstvenog fronta proletarijata, što smatramo za veliku nesreću za tamošnji radnički pokret u sadašnjoj eri belog terora. U Slovenačkoj tog otpora nema.

Parola jedinstvenog fronta već je onda bila potrebna nego ikad. Medjutim već onda bila je jaka struja kod mladih, dobrih, oduševljenih proletara u Srbiji, Bosni i Hrvatskoj koji su nepredvidjujući ono što je docnije došlo, a nepoznavajući dovoljno realne klasne odnose i u svojoj pokrajini, kamo li u celoj zemlji, koji su se suviše zanosili oduševljenjem i u tome zanosu preterivali svoje snage, zaboravljali abc marksizma i zanosili se čak utopijama, a bili još pri tome u strašnom materijalnom stanju, za vreme bezposlice, — koja struja nije htela onda ni da čuje o jedinstvenom frontu.

Usled terora, proletarijat nije bio onda u stanju da dovoljnim vezama, direktivama i štampom razjasni i političku i ekonomsku situaciju zemlje, a osobito nisu se mogle dovoljno precizno izraditi odmah obrambene mere i metodi protiv navale kapitala — t. j. taktika jedinstvenog fronta.

Dakle ko je protivnik taktike jedinstvenog fronta?

U svetskom maštahu najveći je protivnik ove taktike **buržoazija**, koja ogorčeno preduzima ofenzivu. Ali ona nema uticaja u razvijenim zemljama na proletarijat. Zato u tim zemljama ogorčeni protivnici su oni socijaliste, koji ne mogu pokidati prikrivene i otkrivene veze sa buržoazijom, to su vodje Nolska internacionale, koji u tom vremenu rade baš suprotno — t. j. razbijaju i ono malo jedinstvenog fronta, što je ostalo po sindikatima.

Najveći protivnici u praksi i u teoriji jedinstvenog fronta su vodje narodnih socijalista, koji uspevaju, da hvataju korena u toku poslednje godine i u Srbiji, u Bosni, Vojvodini još više — a najviše u Hrvatskoj, gde su uspeli putem Hrv. Rad. Saveza strašno pocupati radnički pokret i pridobiti jedan veliki deo proletarijata pod svoj uticaj. Oni su dosta snažni i u Slovenačkoj, gde imaju najviše pristalica u emigrantima iz Primorja, koji su žrtva italijanskog imperijalizma.

Opasni protivnici su i vodje oko SPJ, koji u rečima priznaju taktiku jedinstvenog fronta, a na delu ruše radničko jedinstvo i tamo, gde ono još postoji.

Ali na žalost treba pomenuti, da ima i u redovima klasno svesnog borbenog proletarijata u mnogim zemljama, osobito u industrijski nerazvijenima, takozvanih levih »revolucionara«, koji ponegde otvoreno ustaju protiv jedinstvenog fronta, a po negde, kao što je slučaj u Hrvatskoj, oni su samo u rečima pristalice, a na delu protivnici. U Srbiji i u Bosni i u Vojvodini ima njih najviše, koji spadaju u kategoriju gore pomenutu: koji su u zanosu od oduševljenja, a ne računaju i ne poznaju realnih klasnih odnosa ni u pokrajini i mestu gde žive, a kamoli u celoj zemlji, drugovi kojima jedinstveni front izgleda opasan po revolucionarni radnički pokret — koji bi na rečima još pristali na jedinstveni front u sindikatima, a protivni su jedinstvenom frontu na političkom terenu. Ima dakle raznih nijansa.

Sve to je posledica terora buržoaskog, koji onemogućava klasno svesnom proletarijatu, da marksistički osvetli pitanje, da izradi jasne direktive i da ih proširi putem štampe i agitacije u radničke redove. A baš to nas je uputilo, da tako opširno u našem listu, koji je malen, tretiramo ovo pitanje i pored toga, da tih pojava u klasno svesnom proletarijatu **Slovenačke** nema i da imamo drugih stvari, koja su nama sada nužnije.

Taktika jedinstvenog fronta primenjena u ostalima zemljama i u SHS.

Medjunarodni proletarijat primenjuje ovu taktiku ponajviše uspešno, a i neuspešno u mnogim zemljama. Vrlo uspešno primenjuje klasno svesni proletarijat Čehoslovačke tu taktiku, putem koje je uspeo, da razbije »narodni« fanatizam kod jednog dela Čehoslovačkog proletarijata i da medju njim dobije simpatija a doduše i dobrih pristalica. Ta taktika se tamo primenjuje na političkom, sindikalnom, prosvetnom i ekonomskom polju.

Tako isto dobro primenjuju tu taktiku drugovi u Nemačkoj i Norveškoj. Dok je odpor proti jedinstvenom frontu

prava nesreća za proletarski pokret u Italiji i Francuskoj.

U Jugoslaviji, imali smo već 1919. godine mnogo uspehli primera jedinstvenog fronta i na sindikalnom pa i na političkom polju. Tako isto i u 1920. g. Malo imamo mesta, da bi pobrojivali pojedine slučaje. Drugovi neka otvore stranice »Radničkih Novina« pa će naći mnoge slučajeve, gde se stvarao jedinstveni front i u političkim akcijama, (u opštinskim izborima) a osobito na sindikalnom polju. Ponegde uspešno, a ponegde bez uspeha.

Ovde neka navedemo kao primer uspeh stvaranja jedinstvenog fronta dva generalna rudarska štrajka u Slovenačkoj 1920 i 1922. godine. Neke bude pomenuto stvaranje jedinstvenog fronta železničara ove godine na poziv drugova železničara iz »Splošne žel. organizacije«, za postignuće minimalnih zahteva železničara, fronta koja je početkom postavljena na zdrav oslonac, a koja je sramno raspadla, čim su preuzeli inicijativu vodje S. Ž. u Beogradu i Zagrebu, čiji je možda i lični interes bio da se ta fronta razbije. Odvelo bi nas suviše daleko, da pobrojamo sve slične slučajeve. Bilo bi potrebno, da drugovi, koji su protivnici jedinstvenog fronta na delu ili čak u rečima, sabere materijal o svim tim akcijama, dobro ga prouče, uzevši u obzir osobito klasne odnose u pojedinim pokrajinama, **koje treba izučavati i poznati**, te uzevši azbuke marksizma u ruke, uporede te slučaje sa slučajevima u internacionali pa onda kad su sve to svršili, preduzimaju akcije u radničkom pokretu u tome duhu, pa tek onda kad budu prošli izvesnu školu i teorije i prakse krenu **izabrani** na svoja mesta u odgovorne forume proletarskog pokreta i tamo podeli svoje znanje i iskustvo sa ostalim drugovima.

Opštinski izbori u Ljubljani i taktika jedinstvenog fronta.

U beogradskoj štampi (Radnički, ranije »Beogradski Dnevnik«, koji je kao takav već prestao izlaziti), pojavila se kritika stvaranja jedinstvenog fronta u Ljubljani. I pored toga što su kritičari imali dovoljno prilike, da se i usmeno i pismeno informišu o pravom stanju stvari, dogodilo se, ne znamo zašto, da se tamo **krivo i lažno** predstavlja akcija klasnosvesnog ljubljanskog proletarijata.

Naime u Ljubljani je klasnosvesni proletarijat postavio osnovu taktičnih principa i **klasnoborbenog komunalnog programa**, koji su štampani u »Delavskim Novicama«, jer se stvarala neka koalicija izmedju socijalističkih organizacija i SLS (Slovenske pučke partije, koja ima kao predstavnicu **zadružnog** kapitala pod svojim uticajem znatan deo i sitnih seljaka i varoških radnika). Tamo je jasno kazano, da mi odbijamo svaku koaliciju za SLS, već da pozivamo sve **proletarske** organizacije, da se na osnovu klasnosvesnog komunalnog programa stvore u **izbornoj akciji** jedinstveni front protiv tada jedinstvenog buržoaskog fronta.

Komunalni program obuhvata pored mnogih socijalno političkih zahteva u opštinskoj politici u glavnom ove klasnoborbene zahteve:

1. Samoodređenje i samoupravu ljudstva (radnog naroda).
2. Ukidanje svih posrednih poreza koji terete radni narod.
3. **Progresivno oporezivanje kapitala.**
4. Obratne svete (veća) po opštinskim preduzećima.

To je komunalni program, koji u doba belog nasilja i korupcije traži borbu za **najosnovnija prava** i borbu za **minimalne životne potrebe** proletarijata.

Tome pozivu se nisu odazivali narodni socijalisti i ako su se na rečima slagali sa platformom, dok su na delu stvorili jedinstveni front sa buržoazijom desnog krila (te u zagrljaju te buržoazije u izbornoj borbi dobro iskoristili »kritiku« Radničkog (Beogradskog) Dnevnika, s kim su se **potpuno složili u kritici** a i izdali i letak u ime KPJ i KI protiv te taktike).

Tako isto su postupili »socijalisti« oko dnevnika »Napreja« koji se potpuno poklapaju sa idejama »B. D.« u toj kritici, samo da nisu tako daleko otišli, kao vodje nar. socijalista, već su na osnovi valjda dijurni, koje prima mesto

jednoga druga iz »Socijalistične levice Štajerske« neizabrani g. Bernot, u ti-hom kompromisu sa demokratima »rešili čast socijalizma« te nastupili samostalno na osnovi buržoaskog nazovi programa, posle toga kad su jednu godinu branili koaliciju bez programa u opštinskoj upravi njihovih dotadašnjih predstavnika tamo ne sa hrišćanskim socijalistima, već sa oficijelnom SLS u kojoj su sedeli i **preduzimači** klerikali. (Ogrin).

Pristali su na stvaranje jedinstvenog fronta na gornjoj platformi, disidenti Socijalističke Partije Jugoslavije i hrišćanski socijalisti — politički organizovani samostalno u Ljubljani u »Delavskoj Zvezi«, a strukovno u »Jug. struk. Savezu«. Te grupe zajedno sa »Radničkim Izbornim Odborom«, koji je jednodušno izabran na sastanku radnika birača, rešile su otvoreno, da preduzmu zajedničku izbornu akciju na osnovu gore pomenutog programa i zajedničkih akcija masa na zborovima i manifestacijama u odbrani osnovnih građanskih prava.

Svi proletari su sa velikim oduševljenjem primili **komunalni program i jedinstvenu frontu** na velikim zborovima, na kojima je bilo do 5000 radnika jednodušno a i u nebroj manjih javnih zborova, koje su pomenute grupe sazi-vale samostalno.

Rezultat izbora je sledeći:

Jedinstveni front 35 mandata, Demokrati 5 mandata, Liberali i nar. soc. 8 mand., Socij. S. J. 1 mandat.

(Savez radnog puka) 3952 glasa, Demokrati 1852 glasa, Liberali i nar. soc. 2916 glasa, Socij. S. J. 295 glasa.

U svima radničkim okruzima »Savez« je dobio apsolutnu većinu.

Rezultat ove pravilne akcije i taktike jeste: prvo da su srušeni **dezerteri** jedinstvenog fronta — vodje narodnih socijalista; Socijal. Stranka. — (Valjda ne bi hteo kritičar, da se desi isto vodjama klasno svesnog proletarijata!); drugo, da je kod radnika, koji su do sada bili pod uticajem SLS, klerikalaca, već danas klasna svest porasla, a da je klasna borba kod njih našla velike simpatije.

Treće, da je porastao uticaj marksističkog pokreta u Slovenačkoj.

Eto to je istina o jedinstvenom frontu ljubljanskog proletarijata. A laži su ove trdnje: 1. da smo se vezali sa »klerikalcima« te njima prepustili većinu i mandate, već je istina, da smo stvorili jedinstvenu frontu sa proletarskim organizacijama, koje stoje pod uticajem S. L. S. 2. Laž jeste, da smo uzeli njihovu parolu »Avtonomiju Slovenačke« u program, već je istina, da su oni uzeli našu parolu **Samoodredjenje i samouprava radnog naroda**. 3. Laž je dalje, da jedinstveni front nije na osnovi klasne borbe, već je istina, da je cela akcija kao i program izrazito klasno-borben. 4. Laž jeste, da je to jedinstveni front u jednoj parlamentarnoj akciji, već je istina, da je jedinstveni front stvoren u **izbornoj akciji masa** u borbi za osnovna građanska prava i životna prava radničke klase. 5. Laž je, da je klasno svesni proletarijat rukovodjen oportunizmom, već je istina, da je ne samo najveći oportunizam već skrajno politički nečestito pored tačne informacije predstavljati stvari lažno; za-uzeti u jednoj klasnoj borbi na jednom sektoru, stanovište pomagača belog terora i narodnih socijalista. To je što više skrajno reakcionarno i proletarijat treba to najoštrije da osudi.

Klasno svesni proletarijat Ljubljane vrlo dobro zna i dobre i opasne strane taktike jedinstvenog fronta. Ako bude on podupiran od drugova iz cele Jugoslavije moralno i savetima za koje se zna kako je red, da se daju u jednom proletarskom pokretu, onda ima nade, da će proletarijat Slovenačke i u buduću, možda još bolje, stvarati jedinstveni front protiv ofenzive kapitala, a da će i proletarijat u Hrvatskoj, Bosni i Srbiji više i uspešnije nego do sada stvarati jedinstven front za osnovna građanska prava i za životna prava radničke klase obogaćen dobrim i ozbiljnim iskustvom proletarijata u Slovenačkoj.

A o jedinstvenom frontu treba još mnogo, mnogo i misliti i pisati i treba ga i pripremati i ostvariti svugde na

političkom, ekonomskom, sindikalnom i prosvetnom polju. To ćemo i činiti. Nama je bilo već pre dve godine, a danas već je svima proletarima jasno, da može proletarska klasa Jugoslavije samo putem **na delu stvarenog jedinstvenog fronta** obraniti se od nasrtaja kapitala na životna prava i sam život radničke klase.

(Dalje.)

Sodrug rudar Kerošević pomilošćen.

Ves proletarijat Jugoslavije, pa tudi mednarodni proletarijat Evrope je enodušno potom manifestacij zahteval pomilostitev s. Keroševića in revizijo procesa v Tuzli. Tej zahtevi so se pridružili tudi nekateri poštteni kmečki zastopniki. Dan pred izvršitvijo smrtnne obsodbe je bila kaznen s. Keroševića spremenjena na 20 let ječe. Proletarijat pa slej ko prej zahteva revizijo procesa v Tuzli, ker krivci, ki so izzvali krvoprelitje, niso še kaznovani. Načelniku Grudiču se doslej ni skrivil niti las na glavi.

Dopisi.

Socijal-izdajalci že zopet na delu.

Dne 30. novembra se je pri nas vršil »impozanten« volilni shod SSJ. povodom občinskih volitev. Prvi je nastopil g. poslanec Krušič, ki je v stvarnem demagoškem govoru orisal delovanje strank ter se dotaknil tudi nas razredno zavednih. Orisal je, kaj so delali in še delajo klerikalci, kar mu tudi mi priznamo; potem je orisal narodne socijalce. Govoril je, da nam ni treba povdarjati vedno narodnosti, ker itak vsak ve, da smo narodni. Pri tem je omenil, da zato ker so narodni, so tudi delavski izdajalci. Razredno zavednemu delavstvu pa ni mogel drugoga očitati, kakor da so se v Ljubljani združili s krščansko-socijalističnim delavstvom v enotno fronto delovnj. ljudstva proti kapitalu. Drugi dobi besedo gosp. tajnik kovinarjev Svetek. Ta je od začetka govoril, da bi se prikupil delavstvu, stvarno, ali pozneje so mu zašle besede tako daleč, da je izjavil, da klic »enotna fronta«, po kateri hrepeni proletarijat celega sveta, je samo navadna fraza, s katero bivši komunistični voditelji slepomišijo med delavstvom. — Hvalil je seveda skupino gospoda neizvoljenega poslanca Bernota, da je tista najboljša. Tretji je prišel na vrsto gospod gerentski sosvetnik Klenovšek. Ta je »pošten mož«. Več let je v gerentskem sosvetu in ni mu prišlo na misel, da bi nam kedaj popreje povedal, kako se gospodari z našim občinskim premoženjem ter nam tudi ni povedal, *kakšne laži-ovadbe so romale na višje oblasti, po katerih so potem ubogi rudarji romali v ječe*, in nadalje bili še s svojo družino izgnani iz občine kot največji razbojniki. Da, tako delajo vsi socijalisti Kristanovega in Bernotovega kalibra, ki pride z obetanjem in lepo besedo le takrat na dan, kadar se začnejo stara korita majati, in, ko je treba svoja mesta nadalje zasigurati. Lastil si je tudi, da je misel za povzdigo šolskih poslopij ter tudi za vpostavo meščanske šole v Trbovljah spravil on na dnevni red. Čisto gotovo se on ne spominja javnega shoda, ki ga je sklicalo delavstvo pred rudniško restavracijo glede povzdige šolskih poslopij oziroma zidanja novih, in da je delavstvo odločno in javno izreklo v obliki resolucije, da zahteva povečanje šolskih poslopij in sicer takšnih, da bodo odgovarjali občini, kakršna je trboveljska. Še pred tem shodom se je že oddala tudi od deputacije delavstva spomenica gospodu kr. namestniku Hribarju in to takrat, ko je prišel v Trbovlje. Kar se pa tiče ljubljanskih volitev in ustvaritve enotne fronte proletarijata t. j. delovnega ljudstva, Vam imamo za odgovoriti to-le: Mi nismo v prvi vrsti poklicani za to, da rešujemo o tej enotni fronti, ker za njega odgovarja razredno zavedni proletarijat Ljubljane; ki je enodušno usvojil taktiko enotne fronte. Socijal-demokrati pa ne bodo lovili volilcev v drugih krajih s takimi frazami. Da, tako je, trboveljski rudarji si bodo že postavili v občinski odbor ljudi, do katerih imajo zaupanje in o katerih vedo, da bodo tudi za nje

delali, ne bodo se pa ozirali ne na desno in ne na levo, kajti njih pot je jasna in ravna, da si bodo morali pomagati sami, ker drugi jim ne bodo pomagali.

Proletarce.

(Trbovlje.) Ljubljanski razredno zavedni proletarijat je v nedeljo izrekel svojo sodbo. Enotna fronta delovnega ljudstva ni noben kompromis, niti pakt, ali blok, temveč je enotna fronta proletarijata na podlagi razredno-borbenega, v dani situaciji revolucionarnega komunalnega programa. — Delavstvo Ljubljane brani danes svoje življenjske pravice in svoje življenjske potrebščine. Ako je krš. soc. delavstvo sklenilo boriti se na podlagi razredno-zavednega komunalnega programa skupaj v enotni fronti bi vsak, kdor bi izstopil iz te proletarske fronte, kot so to storili Bernotovci, bil dezerter delavskega razreda ter pomagač kapitalistične fronte. Ako se voditelji krš. soc. delavstva ne mislijo resno po programu, ki so ga podpisali, boriti proti kapitalizmu, tedaj jih bo zapustilo delavstvo, ki je danes še v njihovem taboru. — V Trbovljah je ogromna večina t. j. 95% industrijskega prebivalstva — rudarjev. Tam kapitalisti sploh nimajo nikake zaslombe med množico, zato pošiljajo agente in hlapce kapitalizma, ki pod firmo reformističnih idej nosijo na ustih socijalizem, a na delu denuncirajo, lažejo in obrekujejo ter padajo v vsakem odločilnem momentu rudarjem za hrbet. Zato tam ne more biti govora o enotni fronti s temi policaj-socijalisti, ki jih je v vseh skupaj za eno pest, t. j. toliko, kolikor je kapitalističnih nezavednih služabnikov v industrijskih revirjih.

Rudar.

Trbovlje. — Poziv gospodu ravnatelju v Trbovljah.

Opozarjamo našega gospoda ravnatelja, naj se ne bi zanimal samo za laži-predloge od tako družbi zvestih gospodov obratovodij, nego da se sam zanima, in da sam svoje obratovodje kontrolira. Med tistimi je tudi marsikaj v neredu. Recimo, kot pri gospodu ing. Loskotu na Zapadnem okrožju. On je zelo brihten in prefrigan ter zna nas delavce dobro kibicati, misli, da smo nevedni in da se nam s svojim obnašanjem prikupuje. Naj se rajši bolje briga za svoje dolžnosti. Preteče večkrat 14 dni in še več, da ga komaj enkrat vidimo na našem delavnem prostoru, pa še tudi takrat ga rad opusti. On je sila natančen, to se vidi pri njem. Znano nam je, da omožene delavke pri rudniku ne smejo biti zaposlene. Ali on, kot natančen gospod nadzornik mora pri nekatereh takih osebah, katere mu njegova pisarniška strežnica diktira zatisniti oči in »parirati«. Gospa strežnica S. igra pri njemu veliko vlogo. Saj lahko, ker je tudi dobra znanka pri gospodu Francelnu. Ona ima veliko besedo, njena hči je omožena, dela lahko pri rudniku, druge pa, katere so res potrebne ter imajo po 5 do 6 otrok, bi rade delale, ali tistim je zabranjeno. Tudi ima zdaj ta gospa dve rudniški sobi, veliko naših tovarišev pa stanuje po privatnih luknjah ali so sploh brez stanovanj. Ona ima tudi sina, kateri je zelo v pijančevanju izobražen in imajo z njim tudi večkrat orožniki dovolj posla. Drugi je v sličnem slučaju vržen na cesto, ali njemu se to ne zgodi, vsaj je mamica sladka protekcija pri gospodu Loskotu. Delal je ta sinček izpite za kurjača in strojevodjo, pa smola, propade pri obeh izpitih. Tak učenjak se ne sme več na stroj pustiti, a vendar se je moral protekcijskemu sinčku drugi kurjač umakniti na povelje gospoda Loskota in on naprej kuri in vozi na stroju po — nepredpisih, dokler kotel ne zleti v zrak. Prihodnjič več.

Več delavcev.

Delavci in obč. volitve v Trbovljah.

Drugič po dolgih letih so zopet razpisane obč. volitve v takozvani suženjski dolini Trbovlje. Volilni imeniki so že sestavljeni, ali čisto gotovo, ker je volilni aparat v rokah meščanskega razreda, je veliko število delavcev in malih kmetov izpuščenih iz volilnih imenikov, ter jim tako odvzeta volilna pravica. Zato je dolžnost vsakega proletarca, da se pobriga sam, če je zapi-san v volilni imenik ali ne, in če ni, da takoj reklamira ter se da vpisati. Razredno-zavedni proletarijat bo obsodil

vsakega posameznega malomarneža, kateri se ne bi zanimal in se poslužil vsaj tisto malo pravice, katero mu še današnji reakcionarni režim dovoljuje. Sicer si razredno zaveden proletarijat ne dela nikakih iluzij, da bi potom občinskih volitev dosegel bogve kaj v današnji meščanski družbi. Delavstvo tudi od te naprave ne pričakuje nikake rešitve. Rešitev proletarijata bo samo v nepomirljivi razredni borbi proti svojim izkoriščevalcem. Posluhuje se pa tudi volitev v te institucije pa le zato, da tudi tam zanese razredni boj, ki naj oslabi in razkroji to večno delavsko suženjstvo, ter v tem boju ukrepi vstajenje proletarskega razreda, ki bo prej ali slej čisto gotovo prišlo. Proletarski razred v Sloveniji, posebno pa v rudarskih revirjih, je mogel prestati največ belega terora in šikan od strani današnjega buržuaznega sistema. Takoj po zloglasni obznani in zakonu o zaščiti države so se začela preganjanja, in še danes buržuazni hlapci, klerikalni, narodno-socijalni, kakor tudi socijal-patrijotični tekmujejo med sabo, kako bi zavedne predstavnike delavstva spravili iz revirjev, da bi zopet potem lahko lovili kaline na svoje limanice in na njih hrbtih zopet splezali do boljših korit. Ali razredno delavstvo v revirju Trbovlje je že izpoznalo to njihovo umazano politiko ter jo tudi obsodilo. Pri nas ni mesta ne za ene, kakor tudi ne za druge, ampak delavstvo si je začrtalo jasno in ravno smer, po kateri bo hodilo do svoje končne zmage.

Proletarijat trboveljske občine gre in mora iti v občinske volitve, samostojno, da razkrinka korupcijo meščanskih razredov ter da se upre brezvestnemu gospodarjenju z občinskim premoženjem. Od meščanskih strank, narodnih socijalistov, klerikalcev, kakor tudi socijal-demokratov ne pričakuje nikake rešitve.

Trbovlje. Pri nas imamo na Gnidi enega preddelavca, ki postopa tako z delavstvom, da ne moremo več molčati. V obraz se dela sladkega, za hrbtom pa grize. Mož je premalo izobražen, da bi bil zaveden, da bi videl, da je tudi le on trpin. To bo še bridko občutil, če ne preje, pa takrat, ko bo ostarel, in ko ga bo kapitalist kljub temu, da mu je danes zvest sluga, vrgel na cesto, kakor izžeto limono. Gospod P. I., ki ga drugače iz škorenj ni videti, je vedno pri roki, če je treba delavce šikanirati. Drugi preddelavci primejo sami za delo, če je sila in če vidijo, da delavci ne zmorejo, ta štor pa skače v svojih škornjih po želez. tiru kot kak kozel in se dere kakor kak črednik. Na delo se tako razume, kakor zajec na boben, zato je tudi prišel s separacije na Gnido. Pa delavcev tudi tu ne bo dolgo mrcvaril, ker delavci so zavedni in se oklepajo svoje »Zveze rud. del.« V slogi je moč in če bomo složni, nam tudi noben gospodič kakor ta P. I. ne more nič. Zato vsi delavci in delavke, oklenite se svoje zaščitnice »Zveze rud. delavcev«. Živela delavska solidarnost! — Nekaj zavednih delavcev.

Razno.

Volitve v Ljubljani pomenijo konec narodno - socijalne stranke, ki se je zvezala z velekapitalom in je navzlic najostudnejšim lažem in najogabnejši agitaciji sramotno pogorela. Delavci in uradniki trumoma obračajo hrbet tej preizkušeni izdajalki delavskih koristi.

Bernotova »socijalistična« stranka pa se je tako blamirala, da je od obupa izdihnila. Pogreb se bo prihodnje mesece slavil po vseh krajih Slovenije.

Druga delavska predstava v dramskem gledališču bo v soboto 9. decembra, in sicer se vprizori Čapkova drama R. U. R. Predprodaja vstopnic je vsak dan od 8. do 12. in od 3. do 7. ure zvečer v tajništvu »Svobode« v Židovski ulici št. 1, I. nadstropje. Cene vstopnic so polovične. Vse delavstvo opozarjamo, da si pravočasno preskrbi vstopnice samo ali potom svojih zaupnikov.

Zahvala. Vsem kočevskim rudarjem in nabiralcem izrekam najlepšo zahvalo, ker so mi pomagali v moji bolezni z nabiranjem v znesku 2.333 kron Iskrena hvala vsem skupaj. — Rudar Ivan Lukač, Kočevje.